

ת"פ 1610/08/13 - מדינת ישראל נגד לאן חברה לבניה ופיתוח בע"מ, תאופיק לחאם, ח'אלד עראבי

בית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ת"פ 1610-08-13

09 יוני 2014

לפני:

כב' הנשיא רמי כהן

המאשימה

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עוה"ד רובין

-

הנאשמים

1. לאן חברה לבניה ופיתוח בע"מ
2. תאופיק לחאם
- ע"י ב"כ עוה"ד זהר
3. ח'אלד עראבי
- ע"י ב"כ עוה"ד יוסף שמחון

החלטה

רקע:

1. ביום 13.05.14 הורשעו:

- א. **לאן חברה לבניין ופיתוח בע"מ** ("התאגיד") בעבירה של אי מינוי מנהל עבודה על ידי מבצע עבודה (תקנה 2 לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיף 225 לפקודת הבטיחות בעבודה) וכן בעבירה של אי התקנה של פיגומים מתאימים ובמספר הדרוש על ידי מבצע הבנייה (תקנה 16 לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיף 225 לפקודת הבטיחות בעבודה).
- ב. **מר תאופיק לחאם** ("מנהל התאגיד") הורשע בעבירה של אחריות מנהל (סעיפים 222 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה ותקנות 2 ו-16 לתקנות הבטיחות בעבודה).

ג. הנאשם מס' 3 **מר ח'אלד עראבי** הורשע בהכנסה של מכונת הרמה מבלי שכל חלקיה נדבקו ביסודיות על ידי בודק מוסמך ולפני שנתקבל תסקיר חתום על ידי בודק מוסמך (סעיפים 86, 222 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה) ובעבירה של הפעלת מכונת הרמה בידי אדם שלא מונה למטרה זו בידי בעליה של המכונה ולא הודרך בידי אדם בעל ניסיון של שנה לפחות בהפעלה ותחזוקה של מכונת ההרמה והגנה מפני סיכונים האפשריים הכרוכים בכך (תקנה 18 לתקנות הבטיחות בעבודה (עגורנאים) סעיפים 222 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה).

2. העובדות שברקע האישומים בהם הורשעו הנאשמים כמפורט מעלה, היו שהתאגיד, חברה פרטית המבצעת עבודות בנייה ומנהלה - זכו במכרז עבודות בנייה בבית החולים גליל מערבי בנהרייה ("בית החולים"); בין עבודות הבנייה שהיה על התאגיד לבצע, היו גם עבודות לחיזוק רצפה קיימת בחדר מסוים בבניין הכירורגיה שבבית החולים, חדר שכונה "חדר ה-C.T".

התאגיד מסר את ביצוע העבודה לקבלן משנה והאחרון העביר את ביצוע העבודות בחדר ה-C.T למסגרייה.

ביום 06.05.07 ("יום התאונה") בעת שעסקו שלושה מעובדי המסגרייה בביצוע העבודות בחדר ה-C.T. נפל אחד העובדים ונפגע בראשו ובגבו ("התאונה").

3. לאחר הכרעת הדין הוזמנו הצדדים לדיון, שאמור היה להתקיים ביום 28.05.14, ואשר במסגרתו היה עליהם להביא את ראיותיהם ואת טיעוניהם לעניין העונש שיש להטילו על כל אחד מהנאשמים, בטרם יגזר דינם לאחר שהורשעו כאמור לעיל.

ימים ספורים לפני המועד שהיה קבוע לדיון האמור לעיל, הוגשה על ידי התאגיד ומנהלו בקשה להפנייתם לקבלת תסקיר שירות מבחן. ביום 26.05.14 נתבקשו יתר הצדדים להמציא תגובתם לבקשת התאגיד ומנהלו עד ליום 28.05.14.

יצוין כאן שביום 26.05.14 הוגשה בקשה גם מטעמו של הנאשם מס' 3 המבקש - תוך הסתמכות על נימוקי התאגיד ומנהלו - להפנות גם את הנאשם מס' 3 לתסקיר שירות מבחן לשם אפשרות ביטול הרשעתו.

משלא היתה הסכמה בין המאשימה מחד והנאשמים מאידך לבקשה לקבלת תסקיר שירות מבחן, ההיפך המאשימה בתגובה שהגישה לבקשה ביום 27.05.14, התנגדה לבקשות אלה. ניתנה החלטת בית הדין לפיה יתקיים הדיון ביום 28.05.14 ובמהלכו ובטרם גזר הדין יוכלו כל הצדדים להתייחס גם בעלפה לבקשה ולתגובה בעניין קבלת תסקיר שירות מבחן לעניין אי הרשעת התאגיד ומנהלו והנאשם מס' 3.

הצדדים טענו טיעוניהם זה בכה וזה בכה מדוע לטעם הנאשמים כולם יש מקום לקבלת תסקיר שירות מבחן ומטעם המדינה מדוע אין המקרה ראוי לכך.

נימוקי התאגיד ומנהלו

4. שני נימוקים מרכזיים ביסוד בקשת ב"כ התאגיד ומנהלו לקבלת תסקיר שירות מבחן.

האחד, שהתאגיד אשר נוסד בשנת 1983 ומעסיק כ-27 שכירים עוסק בעיקר (80% מהיקף עבודת התאגיד) בעבודה עם משרדים ממשלתיים; בכל עשרות שנות עבודתו של התאגיד ומנהלו בעבודות בנייה, לא הורשעו הם בעבירות על פי פקודת הבטיחות בעבודה או כל חוק אחר; התאגיד מעולם לא נחקר במשטרה ובמשרד ממשלתי אחר בעקבות עבירה כזו או אחרת והמקרה דנן הוא מקרה חריג.

הנימוק השני שביסוד הטיעון הינו, שהרשעת התאגיד, ככל הרשעה בפלילים, תגרום לכך שהתאגיד הרשום בפנקס הקבלנים מעל 30 שנה, לא יוכל יותר לקבל עבודות ממדינת ישראל.

5. בשולי הטיעון נטען שלמרות העובדה שהאישום עוסק באירוע שהתגלה בעקבות התאונה מיום 06.05.07 היו מחדלים רבים בחקירת התאונה וכתב האישום הוגש רק ב-01.08.13, היינו שנים רבות לאחר מועד התאונה.

נימוקי הנאשם מס' 3

6. גם בנימוקי טיעונו של ב"כ נאשם זה בבקשת תסקיר שירות מבחן ישנם שני נימוקים מרכזיים.

האחד, הנאשם היה למעשה עובד המסגרייה והוא נדרש ליתן את הדין בגין שגיאות שנעשו על ידי מעסיקו. מאז הוא פתח מסגרייה משל עצמו כעסק עצמאי ובין היתר פנה לקבלת הלוואה מהקרן לעידוד עסקים קטנים, הלוואת מדינה לשם הגדלת עסקו הצעיר. הרשעתו בדין תפגע באופן ברור בסיכוי לקבל את הלוואה ולעמוד על רגליו בעסקו הצעיר.

השני, גם כאן מחדלי חקירה שלא נחקרה כדין הביאה בעצם להרשעתו בדין ועיניו הדין כשלעצמו הוא גורם משמעותי במיוחד נוכח העובדה שבעת האירוע עבד הנאשם בעסק של אחיו.

נימוקי המאשימה

7. בא כוח המאשימה טען שסירובה של המדינה לבקשה לקבל תסקיר שירות מבחן הוא משום שהמקרה אינו נמנה עם המקרים החריגים ביותר שבהם יש מקום לסטות מן הכלל הקבוע בדין שמי שנמצא אשם בפלילים חייב לקבל הרשעה.

לטענתו, העבירות שיוחסו לנאשמים בכתב האישום הן עבירות חמורות אשר תוצאתם התאונה שארעה שבה נפגע עובד צעיר, אינו המקרה שעל פיו יש מקום לשלוח את הנאשמים כדי לקבל סקירת שירות מבחן ולבחון את אי הרשעתם של הנאשמים בדין.

השדה המשפטי

8. השאלות העומדות לפתחו של בית הדין בעת ההכרעה אם להיעתר לבקשות לקבלת תסקיר שירות מבחן הן שלוש:

א. האם יש מניעה מלהחיל על חברה את אפשרות הענישה ללא הרשעה בנסיבות המתאימות.

(1) בעניין זה קבע בית הדין הארצי לעבודה שבאופן עקרוני לא אמורה להיות מניעה להחיל על חברה בע"מ את האפשרות של ענישה ללא הרשעה בנסיבות המתאימות, למרות הקשיים בהחלת העקרונות שעומדים ביסוד המלצת תסקיר שירות מבחן על תאגיד (ראו ע"פ 6251-05-10 א. כפיר אחזקות נ' מדינת ישראל (לא פורסם)).

(2) מאז ניתן פסק הדין בעניין א. כפיר דלעיל, הפך בית המשפט העליון את הקביעה של בית המשפט המחוזי בעניין השאלה דלעיל וקבע בדעת רוב (כב' השופטים א. רובינשטיין וי. דנציגר), כי ניתן לערוך תסקיר מבחן לתאגיד; וכי במקרים המתאימים אפשר שלא להרשיע תאגיד ולהטיל עליו עמידה למבחן תוך הימנעות מהרשעתו כמו גם לחייבו בצו להרים תרומה לתועלת הציבור (רע"פ 8487/11 חב' נמלי ישראל פיתוח ונכסים בע"מ נ' מדינת ישראל המשרד להגנת הסביבה) (פסק דין מיום 23.10.12 - עניין חברת נמלי ישראל).

(3) דעת המיעוט בפסק הדין בעניין חברת נמלי ישראל קבעה (כב' השופט י. עמית) שניתן להימנע מהרשעה, במקרים המתאימים, גם מבלי להטיל צו שירות או צו מבחן.

(4) בשלב זה בו אנו מצויים אין למחלוקת האמורה רלוונטיות לענייננו.

(5) המסקנה העולה מהאמור לעיל היא אחת, לאמור גם כאשר מדובר בתאגיד ניתן לעשות שימוש בבקשה לקבלת תסקיר שירות מבחן ולאחר קבלת המצלת שירות המבחן להכריע בשאלה האם יש להותיר את ההרשעה על כנה או שמא ניתן לבטל את ההרשעה ולהטיל על התאגיד תשלום פיצוי, צו מבחן ושירות לתועלת הציבור.

ב. **האם ניתן עתה כאשר הנאשמים הורשעו כבר בהכרעת הדין, מיום 13.05.14, לבטל את הרשעתם?**

(1) סעיף 192 א לחוק סדר הדין הפלילי קובע: "**הרשיע בית משפט את הנאשם ולפני מתן גזר הדין ראה שיש מקום לתת לגביו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, ללא הרשעה, רשאי הוא לבטל את הרשעה ולצוות כאמור.**"

(2) בדברי ההסבר להצעת החוק להוראת סעיף 192 א נקבע, בין היתר "**קורה לעיתים שלאחר שבית משפט נתן את הכרעת הדין והרשיע את הנאשם, מובא בפניו במסגרת הטיעון לעונש מידע המצדיק להעמיד את הנדון במבחן או לחייבו בשירות לתועלת הציבור והכל ללא הרשעה. במקרים כאמור מוצע להסמיך את בית המשפט לבטל את ההרשעה כדי לצוות כאמור**" (צוטט בעניין נמלי ישראל סעיף יט בחוות דעתו של כב' השופט רובינשטיין).

(3) הנה כי כן, לא תהא מניעה במקרה דנן, אם ימצא שיש מקום לכך, לבטל את ההרשעה של הנאשמים או מי מהם ולפעול כאמור בסעיף 192 א לחוק סדר הדין הפלילי.

ג. **באלו תנאים יתבקש תסקיר שירות מבחן**

(1) למעשה האפשרות של מתן צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה נבחנת לגופה רק לאחר שמתקבל תסקיר שירות מבחן ובו המלצות שירות המבחן.

(2) לכן, לכאורה, בשלב הזה בו אנו נמצאים ייתכן שמוקדם להיכנס לאותם שיקולים אשר ביסוד ההכרעה השיפוטית האם לקבל את הטיעון להימנע מהרשעה של תאגיד או אדם - וזאת עד שיתקבל תסקיר שירות המבחן ובו המלצותיו.

(3) יחד עם זאת, ומאחר שדרך המלך היא שאם הוכח ביצוע עבירה פלילית, יש מקום להרשיע את מי שנמצאו אשמים בביצועה ורק החריג הוא הימנעות מהרשעה. ראוי

לדעתי, כבר בשלב זה לבחון את השיקולים הכלליים אשר על פיהם תפעיל הערכאה השיפוטית את שיקול דעתה אם המקרה שבפניה עשוי ליפול בגדר אותם חריגים.

(4) הלכה היא שרק בנסיבות יוצאות דופן בהן אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מהרשעה בדין לבין חומרתה של ההרשעה, ימנע בית המשפט מהרשעה. המבחן המקובל לעניין זה הוא רחב ונשען על שני נימוקים עיקריים מצטברים. האחד: סוג העבירה שבו הורשע נאשם מאפשר לוותר בנסיבות על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה אחרים והשני: הפגיעה החמורה אשר תסב הרשעה לנאשם (ראו עניין חברת נמלי ישראל סעיף כ' לחוות הדעת של כב' השופט רובינשטיין).

(5) על פי אמות המידה דלעיל נבחן את העניין שבפנינו.

הכרעה (בבקשות)

9. כאמור, טוענת המאשימה שהמקרה דנן אינו יוצא דופן ולפיכך אין מקום לסטות מן הכלל שמהווה מושכלות ראשונים לפיהם נאשם שבית משפט קבע שהוא ביצע עבירה ירשיעו בדין.

מנגד, טיעון התאגיד ומנהלו כמו גם טיעון הנאשם השלישי, מצביעים על כך שהעבירות שבהן הורשעו אינן חמורות דיין עד כדי פגיעה בלתי שוויונית אשר הרשעה יכולה להביא באמתחתה.

10. נראה שהכף נוטה לכיוון טיעון הנאשמים. ואפרט:

א. לכאורה, המדינה עצמה לא ראתה את האשמה כחמורה דיה. עצם העובדה שהתאונה אשר ברקע האישומים שבכתב האישום, התרחשה במאי 2007 ואילו כתב האישום הוגש באוגוסט 2013. היינו, למעלה משש שנים לאחר אירוע התאונה.

בכל אותה תקופה כל אחד מהנאשמים המשיך בעבודותיו כרגיל ואיש לא סבר שיש מקום להזדרז בהגשת כתב האישום כדי למנוע ממי מהנאשמים להמשיך בעבודתם, באותם תחומים שכנראה לא יוכלו להמשיך ולעסוק בהם אם ההרשעה במקרה דנן תיוותר על עומדה.

ב. עובדה היא, ככל הנראה, ששנים רבות עוסק התאגיד ומנהלו בתחומי הבנייה ולא הורשע התאגיד או מנהלו בכל עבירה פלילית לרבות עבירות בטיחות בעבודה. עובדה זו שני פנים לה, לא היתה הרשעה פלילית עד ליום התאונה אף לא ברור שהיתה הרשעה פלילית מיום התאונה ועד היום.

ג. ברי, שלא יתבקש במקרה דנן למרות ההרשעה, הטלת עונש מאסר על מי מהנאשמים וכל שיתבע הוא חיוב הנאשמים או מי מהם בתשלום קנס כספי. ייתכן, איפוא, והדבר יוברר היטב לאחר שיתקבל תסקיר שירות המבחן שיהיה ראוי במקרה דנן להטיל על הנאשמים או מי מהם תשלום פיצוי בנוסף לעבודה לתועלת הציבור.

ד. עצם החיוב - אף ללא הרשעה - לתאגיד ולמנהלו ייתכן שיגרום לתאגיד לחזור בתשובה לגבי עבירותיו ולהשתקם על ידי עשיית פעולות חיוביות הדומות למעשי התנדבות. זאת אפשר יהיה לבחון לאחר שיתקבל התסקיר משירות המבחן ובו יבחנו הסדרים קונקרטיים שיאפשרו זאת.

ה. האפשרות להימנע מהרשעת התאגיד העשויה לגדוע מטה לחמם של עובדי התאגיד (שלפי הטיעון בבקשה 80% מעבודותיו הן במסגרת מכרזים ממשלתיים). כמו כן גם הרשעת הנאשם מס' 3 שלטענתו נמצא בראשית דרכו העצמאית כן עשויה להקשות על שיקומו - כל אלה ישקלו ויבחנו לאחר שיתקבל תסקיר שירות המבחן ובו המלצותיו של השירות בעניינים אלה.

כללם של דברים

11. החלטתי להיעתר לבקשות ולהורות שיומצא לבית הדין, תוך 60 ימים מהיום, ולא יאוחר מיום 10.08.14, תסקיר שירות מבחן לגבי התאגיד, מנהלו והנאשם מס' 3.

12. הצדדים הסכימו כי ההחלטה תינתן ותשלח אליהם בדואר.

ניתנה היום, י"א סיוון תשע"ד, 09 יוני 2014, בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.